

Інтернаціоналізація українських університетів у розрізі англійської мови

Род Болайто та Річард Вест

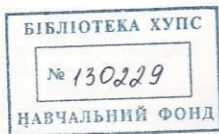
Ш 143.21

Б 79

Британська Рада в Україні
Проект «Англійська мова для університетів»

Інтернаціоналізація українських університетів у розрізі англійської мови

Род Болайто та Річард Вест

Род Болайто та Річард Вест

Б79 Інтернаціоналізація українських університетів у розрізі англійської мови: Проект «Англійська мова для університетів» / Род Болайто та Річард Вест. – К.: «Видавництво «Сталь», 2017. — 154 с.

ISBN-978-617-676-124-2

В цьому звіті представлено результати об'ємного та інтенсивного допроектного дослідження, проведеного від імені Британської Ради та Міністерства освіти і науки України в 2014-16 роках, щодо ролі та статусу англійської мови в п'ятнадцятих вищих навчальних закладах України. Звіт включає в себе опис використаної для збору даних методології, презентацію основних результатів дослідження та низку рекомендацій для подальших дій.

УДК 378.091:811.111'26

ISBN-978-617-676-124-2y

© Британська Рада в Україні 2017

вул. Григорія Сковороди, 4/12

Київ 04070

www.britishcouncil.org

ЗМІСТ

1 ВСТУП	17
1.1 Контекст та коротка історія	17
1.2 Кінцеві цілі проекту	20
1.3 Цілі дослідження та порушені питання	20
1.4 Проектне завдання	20
1.5 Методи та мета дослідження	21
1.6 Часові рамки	22
1.7 Репрезентативність	23
1.8 Обмеження дослідження	23
2 НАУКОВА БАЗА	27
2.1 Короткий огляд університетів України з точки зору викладання фахових дисциплін англійською мовою та англійської мови як навчального предмета	27
2.2 Поточні проблеми	28
2.3 Схожі проекти, що раніше реалізувалися в Україні	30
3 РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	33
3.1 Рівень володіння англійською мовою	33
3.2 Викладання англійської мови та англійською мовою	54
4 СТРАТЕГІЇ УНІВЕРСИТЕТІВ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ВОЛОДІННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ	77
4.1 Історія викладання фахових дисциплін англійською мовою у світі	77
4.2 Викладання фахових дисциплін англійською мовою в Україні	79
4.3 Політика підвищення рівня викладання фахових дисциплін англійською мовою	81
5 РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	91
5.1 Системний – стратегічний	91
5.2 Системний – викладання англійської мови	93
5.3 Системний – викладання фахових дисциплін англійською мовою	96
5.4 Інституційний – політика та планування	98
5.5 Інституційний – викладачі англійської мови	99
5.6 Інституційний – викладачі фахових дисциплін англійською мовою	101
5.7 Інституційний – студенти	102

6 ВИСНОВКИ	107
6.1 Питання для дослідження	107
6.2 Рівень англійської мови викладачів англійської та викладачів фахових дисциплін	107
6.3 Теперішні можливості, потенціал та навчальна програма для підвищення стандартів викладання англійської мови професійного спрямування та фахових дисциплін англійською мовою	109
6.4 Ініціативи, необхідні для реформування сектору ВО задля розширення ролі англійської мови та підвищення стандартів до рівня повноцінного гравця на міжнародній арені	112
6.5 Висновок	113
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	117
Додаток А: ЦІЛЬОВІ РІВНІ ВОЛОДІННЯ МОВОЮ ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	121
Додаток Б: ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З МОВНОЇ ОСВІТИ: ШКАЛА І ДЕСКРИПТОРИ ДЛЯ АКАДЕМІЧНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	122
Додаток В: ПРОФІЛІ ОСВІТНІХ УСТАНОВ.....	126

СПИСОК ТАБЛИЦЬ І ДІАГРАМ

Діаграма 1: Галузі викладання англійської мови	7
Таблиця 1: Орієнтири за секторами у регіоні Велика Європа	17
Таблиця 2: Українські університети у світовому рейтингу	27
Таблиця 3: Рейтинг університетів України	28
Таблиця 4: Рівень володіння англійською мовою в країнах Європи (за звітом EPI 2016 р.)	32
Таблиця 5: Кількість студентів та викладачів англійської мови/ англійської мови професійного спрямування	33
Таблиця 6: Загальні результати тесту Aptis – викладачі англійської мови професійного спрямування	35
Таблиця 7: Результати тесту Aptis викладачів англійської мови/ викладачів англійської мови професійного спрямування за вміннями	36
Таблиця 8: Результати розмовної частини тесту Aptis викладачів англійської мови професійного спрямування (к-ість=153)	37
Таблиця 9: Сприйняття студентами корисності занять для відпрацювання певних умінь	40
Таблиця 10: Рівень впевненості викладачів англійської мови/ англійської мови професійного спрямування у володінні англійською мовою (к-ість=333)	40
Таблиця 11: Результати тесту Aptis викладачів, які читають фахові дисципліни англійською мовою	43
Таблиця 12: Рівень володіння англійською мовою серед викладачів фахових дисциплін (к-ість=354)	44
Таблиця 13: Причини, через які викладачі фахових дисциплін англійською мовою хочуть підняти свій рівень володіння нею	45
Таблиця 14: Оцінки з англійської мови студентів на випускних іспитах у школі	49
Таблиця 15: Впевненість студентів у використанні англійської мови в університеті	50
Таблиця 16: Причини для вивчення англійської мови студентами	51
Таблиця 17: Кваліфікація та досвід викладачів англійської мови професійного спрямування	53
Таблиця 18: Пріоритетні сфери фахового розвитку викладачів англійської мови професійного спрямування	55
Таблиця 19: Користь матеріалів у сприйнятті викладачів англійської мови професійного спрямування	62
Таблиця 20: Корисність занять з англійської мови/англійської мови професійного спрямування за сприйняттям студентів	66
Таблиця 21: Як викладачі оцінюють стандарти викладання	68

Таблиця 22: Кількість магістерських програм із англійською мовою викладання	76
Таблиця 23: Країни, які дозволяють або не дозволяють викладання фахових дисциплін англійською мовою в різних секторах освіти	76
Діаграма 2: Модель політики інтернаціоналізації університетів та популяризації викладання фахових дисциплін англійською мовою	81
Таблиця 24: Як університети повинні підтримувати викладання фахових дисциплін англійською мовою та інтернаціоналізацію.....	84
Таблиця 25: Кількість годин, необхідних для переходу від одного рівня за шкалою Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти до іншого	99
Таблиця 26: Теперішні можливості викладання фахових дисциплін англійською мовою	109

В цьому звіті представлено результати об'ємного та інтенсивного допроєктного дослідження, проведеного від імені Британської Ради та Міністерства освіти і науки України у 2014-16 роках, щодо ролі та статусу англійської мови у п'ятнадцятих вищих навчальних закладах України. Звіт містить опис використаної для збору даних методології, презентацію основних результатів дослідження та низку рекомендацій для подальших дій. Вибірку із п'ятнадцяти університетів, які мають різну спеціалізацію та розташовані в різних частинах країни, визначено як достатньо репрезентативну базу для узагальнень і висновків. У більшості випадків дослідження проводилося під час візитів двох консультантів проєкту та менеджера проєкту Британської Ради до установ-учасників проєкту. Під час кожного з візитів ми досліджували такі аспекти:

- проведення занять із англійської мови для студентів нефілологічних спеціальностей бакалаврату та магістратури;
- поточний обсяг викладання основних фахових дисциплін англійською мовою на програмах усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів;
- рівень володіння англійською мовою як викладачів англійської мови, так і викладачів фахових дисциплін англійською мовою (через складання стандартного тесту Британської Ради);
- рівень відданості керівництва університетів ідеям покращення володіння англійською мовою та сприяння інтернаціоналізації їхніх установ.

Результати дослідження виявили потребу провести низку заходів на рівні національної політики для популяризації викладання англійської мови та фахових дисциплін англійською мовою. Зокрема, необхідно переглянути навчальну програму з англійської мови, кількість годин та років навчання, відведених на викладання англійської мови, організацію професійного розвитку викладачів як англійської мови, так і фахових дисциплін англійською мовою, а також підняти обізнаність щодо міжнародних стандартів володіння мовою. Рекомендації за кожним із вказаних напрямів діяльності можна знайти в прикінцевих розділах цього звіту.

ISBN-978-617-676-124-2

© British Council 2017

The British Council creates international opportunities for the people of the UK and other countries and builds trust between them worldwide.

www.britishcouncil.org